

Sångpostillan - Midsommardagen

Bidrag från Bengt Pleijel
2009-05-26
Senast uppdaterad 2021-06-20

Midsommardagen

Skapelsen

Låt oss be om nåden att se Guds godhet i skapelsens skönhet.
Tystnad.

O Gud, som är alltings skapare och vill bevara allt som lever,
du som låter oss glädjas över ljuset –
sänd din Ande att förnya jordens anlete.
Genom din Son Jesus Kristus, vår Herre och Gud, som med dig, Fader,
och den helige Ande lever och råder från evighet till evighet.

Midsommardagen har i senaste evangeliebok fått en egen helgdag. Förut fick dagen trängas med Johannes Döparens dag. Midsommardagen firas nu på lördagen före Johannes Döparens dag. I almanackan kommer Johannes Döparens dag den 24 juni, (sex månader före jul) men firas närmaste söndag.

Midsommardagens tema är Skapelsen. I dagens predikan stannar vi vid två skapelse-berättelser i Bibeln. Den första finns i 1 Moseboken 1, varav vi idag läser verserna 1-13 enligt Folkbibeln. Men jämför gärna med Bibel 2000. Den andra skapelseberättelsen är från Johannes evangelium 1:1-5. Vi läser här både Bibel 2000 och Folkbibeln.

Med hjälp av psaltarsången nr 657 i vår psalmbok får vi sjunga oss in i dagens budskap. Omkvädet är från Johannes 6:63 och psaltarpсалmen är från Psaltaren 33. Melodin är skriven Anders Ekenberg.

Midsommardagens läsningar: 1 Mos 1:1-13, Apg 14:15-17, Johannes 1:1-5, Psalt. 104:1-13.

Vill du höra Bengt Pleijel predika, Annika Pleijel läsa text och Bodil Landgren sjunga? Klicka här!

Första skapelseberättelsen: 1 Mos. 1:1-13

(enligt Folkbibeln).

I begynnelsen skapade Gud himmel och jord.

Och jorden var öde och tom, och mörker var över djupet, och Guds Ande svävade över vattnet. Och Gud sade: ”Varde ljus!” Och det blev ljus. Och Gud såg att ljuset var gott. Och Gud skilde ljuset från mörkret. Gud kallade ljuset dag, och mörkret kallade han natt. Och det blev afton, och det blev morgon. Det var den första dagen.

Och Gud sade: ”Varde mitt i vattnet ett valv, som skiljer vatten från vatten!” Gud gjorde valvet och skilde vattnet under valvet från vattnet ovan valvet. Och det skedde så. Gud kallade valvet himmel. Och det blev afton, och det blev morgon. Det var den andra dagen.

Och Gud sade: ”Vattnet under himmelen skall samlas till en enda plats, så att det torra blir synligt.” Och det skedde så. Gud kallade det torra land, och vattensamlingen kallade han hav. Och Gud såg att det var gott. Gud sade: ”Jorden skall frambringa grönska och fröbärande örter. Frukträd, som efter sina slag bär frukt med frö i sig, skall växa upp ur jorden.” Och det skedde så. Jorden frambringade grönska, fröbärande örter efter sina slag, och träd som efter sina slag bär frukt med frö i sig. Och Gud såg att det var gott.

Och det blev afton och det blev morgon. Det var den tredje dagen.

Andra skapelseberättelsen: Johannes 1:1-5.

BIBEL 2000: I begynnelsen fanns Ordet, och Ordet fanns hos Gud, och Ordet var Gud. Det fanns i begynnelsen hos Gud. Allt blev till genom det, och utan det blev ingenting till av allt som finns till. I Ordet var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det.

FOLKBIBELN: I begynnelsen var Ordet och Ordet var hos Gud, och Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Genom honom har allt blivit till, som är till, och utan honom har inget blivit till, som är till. I honom var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det.

1. I begynnelsen.

Det hände något spännande i begynnelsen

1 Moseboken 1:1 säger att då skapade Gud himmel och jord.

Johannes 1:1 säger att då fanns Ordet och Ordet fanns hos Gud och att Ordet var Gud.

Skapelseberättelsen från första Moseboken har 33 utsagor om vad Gud då gjorde:

GUD skapade

GUD sade …

GUD såg …

Focus här är på Gud, inte i första hand på skapelsen.

Johannes skriver att Gud tydligen inte var ensam då han skapade. Någon som han kallar ORDET var med. Ja, i 1 Mosebokens första kapitel anar vi den Gud, som är Fader, Son och helig Ande.

1. FADERN skapar (det hebreiska ordet för skapa – bará – användes bara om Gud).

2. ORDET är redskapet som Fadern använder. Gud sade och det blev (v 3). Johannes säger i kapitel 1 vers 14 att Ordet blev människa. När Ordet som fanns hos Gud blev människa, fick det namnet Jesus. Paulus skriver om Jesus att han är den osynlige Gudens avbild, förstfödd före allt skapat. Ty i honom skapades allt i himlen och på jorden (Kol 1:15-16). (I begynnelsen – berechit på hebreiska – kan också översättas: i den förstfödde). När vi ser på kullarna och bergen och sjöarna och blommorna kan vi säga: Detta har Jesus gjort. Genom honom har allt blivit till och utan honom har inget blivit till som är till (Joh 1:3, Folkbibeln).

3. GUDS ANDE svävade över vattnet. Anden kommer som en mäktig gudsvind och ger liv åt allt.

Bibelns första vers slår an preludiet. I begynnelsen skapade GUD himmel och jord. Temat spelas upp med många variationer. Från skapelsen stiger det upp en lovsång till Gud. Vi hör en brusande symfoni som sedan spelar genom hela bibeln. Orkestern utökas ständigt och körmedlemmarna blir allt fler. Vilken musik! Vilken sång!

Lova Herren, min själ …

Lova Herren, ni hans änglar …

Havet bruse och allt vad däri är …

Strömmarna klappe i händerna …

Bergen juble med varandra …

Marken glädje sig och allt som är därpå …

ja, då juble alla skogens träd

/citrat från Psaltaren 103, 98, 96. Se också Psaltaren 148, 150 m.fl.)

Det bor Ande och liv och kraft i ordet, som Gud talar. Vi förstår att detta ord går att lita på.

Försångare: Alla dina ord är ande och liv

Alla: Alla dina ord är ande och liv

Försångare: Herrens ord är att lita på, han handlar alltid trofast.

Alla: Alla dina ord är ande och liv

2. Ljusexplosion.

Och Gud sade: ”Varde ljus!” Och det blev ljus. Och Gud såg att ljuset var gott. Och Gud skilde ljuset från mörkret. Gud kallade ljuset dag, och mörkret kallade han natt. Och det blev afton, och det blev morgon, den första dagen.

Allra först skapar Gud ljuset. En explosion av värme och ljud strömmar ut från Gud. Big bang, sa det. Gud ser att ljuset är gott. Men mörkret kallar han inte gott. Gud tar inte bort mörkret. Mörkret förblir mörker. Men det kommer nu under Guds kontroll. Varje natt får mörkret komma fram och härska över Guds skapelse. Men varje morgon får mörkret försvinna, berövad all sin makt. Varje morgon är en påminnelse om att det är Gud som håller hela världen i sin hand. Mörkret det onda och svåra, hålls inom en gräns. Det är en tröst för var och en som gärna ser mörkt på allt. ”Hur djupt än mörkret än må vara, det gryr en morgon d

Johannes talar också om att ljuset lyser i mörkret och mörkret har inte övervunnit det (1:5). När vi tar emot det ord som Gud talar, öppnas ordet för oss och det slår emot oss ljus och värme. Vi förstår, att en stor varm kärlek ville våra liv. Hela jorden fylls av kärlek. Nu sjunger vi:

Försångare: Alla dina ord är ande och liv
 Alla: Alla dina ord är ande och liv
 Försångare: Rätt och rättfärdighet älskar han, hans kärlek fyller hela jorden.
 Alla: Alla dina ord är ande och liv

3. Valv och blommor.

När vår käre himmelske Fader vill berätta om sin skapelse, väljer han ett språk som barn begriper. Han är naturligtvis glad om också duktigt folk som Einstein och Darwin och sådana genier som du också är med i barnaskaran framför honom. Men han talar inte på deras språk om atomer och molekyler och DNA och sådant. I så fall hade ju folk som levde förr bara stått där och se dumma ut. Inte förrän i vår tid hade någon begripit något.

Fadern målar i djärva färger och ritar i stora linjer. Vi hör hur det sjunger en ljuvlig musik i hans ord. Han berättar om det blå himlavalvet, som vi ser, när vi ser uppåt. Och han berättar om jorden och havet. Han visar oss träd som bär äpplen och på träd som bär plommon. Han pekar för oss på alla sina uppfinningar. Vi får se blåa bär i vår hage och vi får andas in doften av hjärtans fröjd, av liljor och akvileja, av rosor och salvia. Och Gud såg att det var gott. Också vi får se och vi får smaka. Och vi tycker att det är mycket gott.

Genom sitt ord skapar Gud allt detta. Han andas ut ande och liv, himmel och rymd, valv och blommor. Vi sjunger:

Försångare: Alla dina ord är ande och liv
 Alla: Alla dina ord är ande och liv
 Försångare: På Herrens ord blev himlen till och rymdens härar på hans bud.
 Alla: Alla dina ord är ande och liv.

4. Alla dessa dagar. Och det blev afton, och det blev morgon. Det var den första dagen … det var den andra dagen … det var den tredje dagen …

Aftonen nämns före morgonen. I hela Orienten räknar man dygnet från solnedgång till solnedgång, från afton till afton. Under alla dessa dagar gör Himmelens Gud mängder av uppfinningar.

De olika skapelsedagarna:

Första dagen: Gud skapar ljuset. 1: 3-5
 Andra dagen: Gud skapar himlavalvet. 1: 6-8
 Tredje dagen: Gud skapar jord och hav. 1: 9-13
 Fjärde dagen: Gud skapar planeterna. 1: 14-19
 Femte dagen: Gud skapar fågel och fisk. 1: 20-23
 Sjätte dagen: Gud skapar djur och människor. 1: 24-31
 Sjunde dagen: Gud vilar. 2: 1-3

Ljuset skapas på första dagen. Vår text idag på Midsommardagen slutar med den tredje dagen. På den fjärde dagen kommer solen fram. Hur kunde man räkna dagar på den tiden om inte solen ”sig i rymden vänder” och ”går upp och ned”? En gång satt vi i en ungdomsgrupp på Åh stiftsgård och grubblade oss gråhåriga över vad som kunde menas med dag. Skapade Gud världen på 6 x 24 = 144 timmar? Är en dag som tusen år (2 Petrus 3:8, Psaltaren 90:4)? Är ordet dag väldiga tidsrymder? Man talar om ”i den konungens dagar”. Dessa dagar kunde vara i flera år.

Då avbröt vi grubblerierna med att Lasse tog fram gitarren och började spela och sjunga He's got the whole world in his hands. Någon fick då en snilleblix. Han såg på de sex strängarna på gitarren och såg hur de sex strängarna vilade på klanglådan.

Sex strängar som vilar på klanglådan. Sex dagar som får sin vila i den sjunde dagen.

Klanglådan ger djup och mening åt strängarnas toner.

Den sjunde dagen, Herrens dag, kan ge melodi åt hela arbetsveckan.

Skapelseberättelsens glädje till oss är lika outtömlig som musiken i en gitarr.

Och vilken musik! Vilken lovsång!

Ja, det händer mycket när Gud talar och befäller. På Herrens ord blev himlen till. När Herren talar då sker det något. Vi sjunger.

Försångare: Alla dina ord är ande och liv
 Alla: Alla dina ord är ande och liv
 Försångare: Han talade och allt blev till, han befälde och det skedde.
 Alla: Alla dina ord är ande och liv

5. Ordets kraft.

Genom våra ord når vi fram till varandra. Vi kan göra varandra illa genom våra ord. Vi kan såra, nedmuntra varandra. Vi kan

också åstadkomma mycket gott genom våra ord. Vi kan uppmuntra, trösta, välsigna, få människor att leva upp. Gud använder sin ord av Ande och liv (Joh 6:63 Fb) för att vi ska få hitta liv och liv i överflöd (Joh 10:10).

Johannes evangelium börjar med samma ord som i 1 Moseboken: I begynnelsen. Johannes tar oss med så långt som mänskligt tänkande kan nå. Innan allting begynte, så var Han, som kallas Ordet där. I begynnelsen var Ordet.

Det är Jesus, som här kallas Ordet. Det var det namn han hade innan han föddes i Betlehem. Då fick han namnet Jesus och det betyder Herren frälsar. Men här heter han Ordet. På grekiska säger man Logos. Jesus kallas för Ordet, därför att det är gen Jesus som Gud når fram till oss och in i oss.

Johannes skriver sitt evangelium i Efesos. 600 år innan Johannes skrev sitt evangelium fanns en filosof i Efesos som hette Herakleitos. Det var en stor filosof och han hade en skarp hjärna och funderade mycket. Flera århundraden efter honom citerades han. I alla fall var det två ord, man kom ihåg: *Panta rei*.

De orden sa Herakleitos då han såg ut över världen och över historien och naturen och satt vid flodstranden och tittade på hur vattnet rann. *Panta rei*, sa han. Allting flyter. Ingenting är stabilt. Allting förändras. Vattnet rinner iväg och allt som flyter på vattnet rinner i väg. Allting flyter. Finns det någon mening med allt detta? Finns det någon avsikt? Finns det någon logik. Finns det någon LOGOS, sa han, eftersom han talade grekiska. Det grekiska ordet LOGOS betyder ord, mening, avsikt. Han forskade och studerade och undersökte. Men han kunde aldrig finna vad han sökte: LOGOS, avsikten, meningen …

Är det inte samma frågor vår tids människor ställer. Finns det någon mening, någon avsikt, någon logik. Finns det någon LOGOS?

Men nu träder Johannes fram. Han talar rakt in i sin tid och rakt in i vår tid. Det ni söker och undrar och frågar efter, honom har jag funnit. Jag kan hans namn. Och så berättar Johannes om Jesus. Han kallar honom här för LOGOS. Det är Jesus, Ordet, som är meningen. Lagg märke till att han har tre ting att säga om Jesus-Logos:

1. I begynnelsen var Ordet (Logos). Innan bergen och skogarna och sjöarna och människorna och djuren fanns, så fanns Jesus. Jesus är av evighet. Han fanns redan då allting begynte.
2. Ordet (Logos) var hos Gud. Det betyder: Jesus är en person. Jesus är där hos Gud, ansikte mot ansikte. De hör ihop som spegelbilden till den som speglar sig. De talar med varandra, ser på varandra, älskar varandra, de hör ihop som far och son.
3. Ordet (Logos) var Gud. Det betyder: Jesus är Gud. Det finns inget högre att säga om Jesus än detta: Jesus var Gud. Det sägs inte att han var nästan Gud. Det sägs inte att han var lik Gud eller full av Gud. Han var Gud. Jesus är Guds kärleksord till oss. Det bor en kraft i hans ord. Därför är Jesus vårt hopp, vår hjälp och vår sköld och vår glädje. Vi sjunger om det:

Försångare: Alla dina ord är ande och liv

Alla: Alla dina ord är ande och liv

Försångare: Vi sätter vårt hopp till Herren, han är vår hjälp och vår sköld.

Alla: Alla dina ord är ande och liv

6. Där Jesus är där missar mörkret makten.

I honom var liv, och livet var människornas ljus. Och ljuset lyser i mörkret Och mörkret har inte övervunnit det. Folkbibeln kallar inte Ordet för ett DET. Ordet är HAN. Han var i begynnelsen hos Gud. Och i honom var liv. Ordet LIV är ett viktigt ord i Johannesevangeliet. Det förekommer 38 ggr. På två ställen ger Jesus sig själv namnet LIVET. Jag är livet. På båda ställena har det om fysisk död.

1. Den första gången är när Jesus stod vid Lasarus grav och Lasarus låg därinne i graven och höll på att förmultna. Då säger Jesus Jag är uppståndelsen och livet. Jag kan hämta den kroppen från graven, för det var jag som från början gav liv åt den kroppen. Jag är livet. Och eftersom jag gav liv åt den första gången, kan jag ge liv åt den igen. Jag är uppståndelsen och livet (Joh 11:25).

2. Den andra gången ger Jesus sig själv namnet Livet. Det var när han själv skulle möta döden. Han talar då om en plats bortom graven, om de många boningarna i himlen. Där vill Jesus att hans vänner skall vara med honom. Och han talar om för dem hur de skall nå fram dit: Jag är vägen, sanningen och livet (Joh 14:6). Du kommer säkert fram till Fadern i himlen om du håller Jesus i handen.

I honom var liv, och livet var människornas ljus. Motsatsen till liv är död, mörker, kyla. Livet däremot är fullt av ljus, värme, glädje. Det liv som Jesus ger är människornas ljus. Blommorna och träden får sitt ljus från solen. Men det ljus Jesus ger är inte fysiskt. Det ljus Jesus ger är värme, kärlek, glädje, vägledning, kraft. Johannes beskriver inte livet. Det går inte att beskriva. Man måste emot det och leva det, för att ana vad det är. "O liv som blev tänt i kristtrognas bröst, dig har världen ej känt" (Sv Ps 258:1). Där Jesus är där missar mörkret makten.

I Mosebokens skapelseberättelse finns mörkret: Lagg märke till de fem kaosorden: Öde, tom, mörker, djupet, vatten (vers 2). Kaos är det oordnade, det farliga, det livshindrande, virrvarret, oredan, det som är huller om buller. Motsatsen till KAOS är

KOSMOS. Kosmos betyder ordning. Det kan också betyda världen. När Gud tar hand om världen blir det ordning.

Detta är ett ord också till oss, som lever nu. Det onda, det mörka, det svåra, allt det som vill suga ned mig i djupen, det står under Guds kontroll. När jag känner ödsligheten och tomheten långt ner i själen, när ”mörkret begär mig” (Sv Ps 26:4) och jag vill sjunka ned i förtvivlans djup, då är jag ändå i Guds hand! Ingenting får ske utanför hans maktområde. Och dess budskap är att mörkret inte får makt över ljuset. Ljuset lyser i mörkret, och mörkret har inte övervunnit det. (Bibel 1917 …mörkret har inte fått makt därmed). Där Jesus är där missar mörkret makten.

Mörkret är en makt. Och den vill fånga in oss i sin maktsfär. Den vill suga in oss i förtvivlan och förvillelse, förhärdelse och kyla, likgiltighet. Lägg märke till att det ligger ett lik begravet här: lik-giltighet. Men det är möjligt för oss att klara oss mot mörkrets furste. Vi tar kontakt med Jesus. Jesus, Livets furste, får tala in sitt ord i våra hjärtan. Mitt ibland ett vrångt och avogt släkte får vi lysa som stjärnor i denna mörka värld (Fil 2.15). Den uppgiften hittar vi, säger Paulus, när vi håller fast vid livets ord. Mörkret fick aldrig någon makt över Jesus. Den kan aldrig få makt över den, som fått tron på Jesus tänd i sitt hjärta. Ty där Jesus är där missar mörkret makten.

Vapnet som övervinner mörkret är Ordet. Varje ord i bibeln är laddat med kraft. De är ljusord ty då dina ord öppnas ger de ljus och skänker förstånd åt enkla människor (Psalms 119:130). Dessa ljusord ska vi samla på och ha till hands när Mörkrets och Lögnens furste går till angrepp. I det ordet sätter vi vårt hopp och i det har vi vår glädje. Mörkret har ingen chans mot Ljuset. Där Jesus är där missar mörkret makten.

Försångare: Alla dina ord är ande och liv

Alla: Alla dina ord är ande och liv

Försångare: I honom har våra hjärtan sin glädje, vi förtröstar på hans heliga namn.

Alla: Alla dina ord är ande och liv.

Du ordbrukare!

I bibelskolans skattkammare hittar du mycket om Gud och hans skapelse:

I Nyfikenhetsvandring 5

får du fundera på ordet ALLSMÄKTIG.

Du får där sju ljus-teser som ger klarhet över detta ord.

I Nyfikenhetsvandring 7

får du fundera över ordet HIMMELEN.

I Nyfikenhetsvandring 9

får två storheter möta varandra: JORDENS SKAPARE och DU.

I Nyfikenhetsvandringar 10, 11, och 12

får du många träffar med JORDENS SKAPARE.

Du får höra hur han berättar om ALLA DESSA DAGAR

och om hur han ger dig ALLA DESSA TRÖSTOR

och leder dig in i DEN UNDERBARA TRÄDGÅRDEN.

Och mycket mer.